

FİİLLER

Yardımcı Fiiller
Değıştirenler

Nâkıs fiiller

(Tam olmayan fiiller)

Nevâsîh

(Deđiřtirenler)

السلام عليكم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bu derste nevâsîh denen deđiřtirenleri,
yardımcı fiilleri,
bir muzari fiile ihtiyaç duyan nâkıs fiilleri
inceleyeceđiz.

Yardımcı Fiiller

(Nâkıs Fiiller)

(Tam olmayan eksik fiiller)

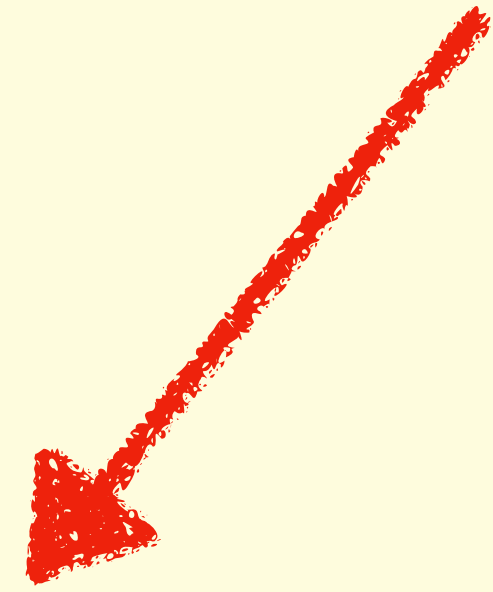
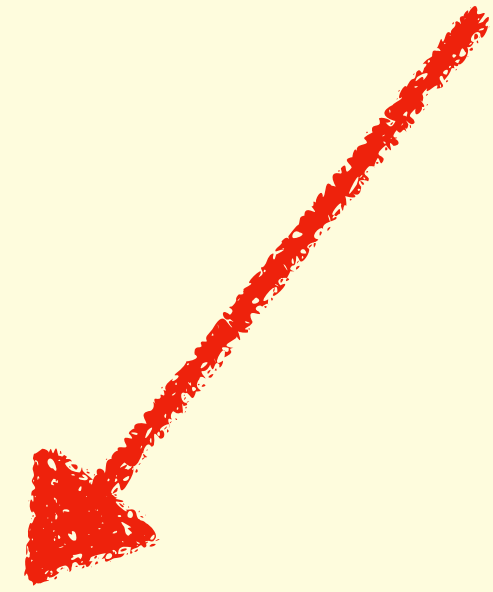
Arapçada bazı yardımcı fiiller vardır.
Bunlar isim cümlesinin başına gelerek,
müptada ve haberin
adını ve irabını değiştirirler.

Müptedayı “isim” olarak alır ve **ref** ederler,
haberini “haber” olarak alır ve **nasb** ederler.

Haber

+

Müpteda

Haberi

+

İsmi

+

Yardımcı
Fiil

Bunlara, kendilerinden sonra bir muzari fiilin gelmesine ihtiyaç duydukları için **nâkıs** fiiller, kendisinden sonra gelen öğelerin adını ve irabını değiştirdikleri için de **nevâsîh** denmektedir.

Nevâsîh (deđiřtirenler)

daha geniř bir grubu kapsar.

Yardımcı fiillerden sonra nevâsîhtan sayılan

bir iki başlıktan daha söz edeceğiz.

Yardımcı (Nâkıs) Fiiller

- Kâne ve benzerleri
- İstimrar (devamlılık) fiilleri
- Mukarebe (yaklaşma) fiilleri
- Şuru' (başlama) fiilleri
- Recâ (ümit) fiilleri
- Leyse'ye benzeyen edatlar

Bunların ilk beş tanesi **fiil**,
altıncısı ise **harf** yani edattır.

كَانَ ve Benzerleri

كَانَ - صَارَ - لَيْسَ - أَصْبَحَ
أَمْسَى - أَضْحَى - ظَلَّ - بَاتَ

Bu fiiller isim cümlesinin başına gelirler,
müptedayı kendilerine “isim” yaparlar.

Bu isim **merfu'** olarak kalır.

Haberini ise **nasb** ederler.

الرَّجُلُ مَرِيضٌ

Haber

Müpteda

Adam hastadır.

كَانَ الرَّجُلُ مَرِيضًا

Kâne'nin
haberi

Kâne'nin
ismi

Adam hasta idi.

لَيْسَ dışındakilerin

mazi-muzari-emir halleri vardır.

Bunlar tam fiil olarak da kullanılabilirler.

كَانَ fiili tam fiil olarak kullanıldığında,
lazım fiil gibi olur.
Bir habere ihtiyaç duymaz.

وَهَكَذَا كَانَتْ أَيَّامُنَا

Günlerimiz işte böyle idi (böyle geçti).

İstimrar (devamlılık) fiilleri

مَا زَالَ - مَا يَبْرِحَ - مَا أَنْفَكَ - مَا فَتَى

مَا دَامَ

İstimirar fiillerinin başındaki **mâ** harfi,
olumsuzluk harfi olmasına rağmen
fiile olumsuzluk değil,
devamlılık manası kazandırır.

مَا زَالَ الْمَرِيضُ حَيًّا

Hasta hâlâ hayattadır.

لَا تَزَلْ صَابِرًا

Devamlı sabret!

Mukarebe (yaklaşma) fiilleri

كَادَ - أَوْشَكَ - كَرِبَ

Bu fiiller de isim cümlesinin başına gelirler,
müptedayı kendilerine “isim” yaparlar,
bu isim **merfu'** olarak kalır,
haberi ise **nasb** ederler.

Fakat bu fiillerin haberleri
daima **muzari** ile başlar.

O yüzden mahallen mansub olurlar.

Bazılarının haberinin başına **أَنَّ** gelebilir.

كَادَ الْمَنْزِلُ يَتِمُّ بِنَاوَهُ

Binanın yapımı tamamlanmak üzere.

Şuru' (başlama) fiilleri

شَرَعَ - أَنْشَأَ - عَلِقَ - طَفِقَ - أَخَذَ - بَدَأَ -
إِبْتَدَأَ - هَبَّ - جَعَلَ - قَامَ - إِنْبَرَى - أَقْبَلَ

Başlama ifade eden fiiller de,
mukarebe fiilleri gibidir.
Onların haberleri de daima
muzari ile başlar.

Başlama ifade eden fiillerin
haberlerinin başına **أَنَّ** gelmez.

أَخَذَ الْوَلَدُ يَبْكِي

Çocuk ağlamaya başladı.

Recâ (ümit) fiilleri

عَسَى - حَرَى - اِخْتَلَوْا

Ümit ifade eden fiiller de,
mukarebe fiilleri gibidir.
Onların haberleri de daima
muzari ile başlar.

Haberlerinin başındaki muzari fiillerin
önünde **أَنَّ** bulunur.

Bu fiillerin sadece **mazileri** kullanılır.

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يَرْحَمَكُمْ

Umulur ki Rabb'iniz size merhamet eder.

لَيْسَ 'ye benzeyen harfler

مَا - لَأَ - لَأَثَ - إِنَّ

Bu harfler de

كَيْسَ gibi isim cümlesinin önüne gelirler.

Müptedayı kendilerine “isim”,

haberini de “haber” yaparlar.

İsmi ref, haberini nasb ederler.

مَا الطَّالِبُ مُجْتَهِدًا

Öğrenci çalışkan değildir.

Bazı kaynaklar sadece
kâne ve benzerleri ile istimrar fiillerini
eksik (nâkıs) fiil olarak değerlendirmektedir.

Mukârebe, şuru' ve recâ fillerini de,
kâde ve benzerleri adı altında incelemektedir.

Yardımcı Fiiller

Kâne ve Benzerleri	كَانَ - صَارَ - لَيْسَ - أَصْبَحَ - أَمْسَى - أَضْحَى - ظَلَّ - بَاتَ
İstimrar Fiilleri	مَا دَامَ - مَا زَالَ - مَا بَرِحَ - مَا انْفَكَّ - مَا فَتِيَ
Yaklaşma (Mukarebe) Fiilleri	كَادَ - أَوْشَكَ - كَرَبَ
Başlama (Şuru') Fiilleri	شَرَعَ - أَنْشَأَ - عَلِقَ - طَفِقَ - أَخَذَ - بَدَأَ - ابْتَدَأَ - هَبَّ - جَعَلَ - قَامَ - إِنْبَرَى - أَقْبَلَ
Ümit (Recâ) Fiilleri	عَسَى - حَرَى - إِخْلَوْلَقَ
Leyse'ye Benzeyen Edatlar	مَا - لَا - لَأَتَ - إِنَّ

Deęiřtirenler

Nevâsîh (النَّوَاسِخُ) denen harf ve fiiller,
isim cümlesinin başına gelerek
müpteda ve haberin
adını ve irabını değiştirirler.

Yukarıda gördüğümüz yardımcı fiillere
ilave olarak,
nevâsîh içinde şu grupları da sayabiliriz.

اِنَّ ve Benzerleri

اِنَّ - اَنَّ - اَنَّ - اَنَّ

اِنَّ - اِنَّ - اِنَّ - اِنَّ

Bu edatlar isim cümlesinin başına gelirler,
müptedayı kendilerine “isim” yaparlar
ve **nasb** ederler.

Haberî kendilerine “haber” yaparlar.

Haber **merfu'** olarak kalır.

إِنَّ النُّظْفَانَ وَاجِبٌ

Muhakkak temizlik gereklidir.

İş Zamiri

هُوَ - هُ

هِيَ - هَا

Üçüncü tekil şahıs zamiri,
dikkat çekmek istenen bir iş için kullanılır.

Müzekkerine → zamiru'ş şân,
müennesine → zamiru'l kıssa denir.

هُوَ الدِّينُ أَسَاسُ الْإِنْسَانِيَّةِ

Din insanlığın temelidir.

هِيَ الدُّنْيَا لَا تُفِي بِأَحَدٍ

Dünya kimseye vefa göstermez.

İş zamirleri, diğer zamirlerin aksine
kendisinden önceki değil,
kendisinden sonraki kısma dikkat çeker.

Övme ve Yermeye Fiilleri

نُعْمِرُ - نُبْسِرُ

Bu fiillerden sonra iki merfu' isim gelir.

Bunların birincisi **fâildir**.

Diğetine de “**mahsûs**” denir.

نِعْمَ الْأَسْتَاذُ خَالِدٌ

Halid ne iyi hocadır.

بِئْسَ الصَّاحِبُ الْجَاهِلُ

Cahil arkadaş ne fenadır.

Bilgi, Zan ve Deęiřtirme Fiilleri

1. Bilmek manasına gelenler
2. Sanmak manasına gelenler
3. Deęiřtirme bildiren fiiller

Ef'âlul kulûb (أَفْعَالُ الْقُلُوبِ) denen bu fiiller,
isim cümlesinin önüne gelirler,
müptedâyı ve haberi **mef'ûl** yaparlar
ve **nasb** ederler.

Bilmek manasına gelenler

عَلِمَ - وَجِبَدَ - رَأَى - دَرَى - أَنْفَى

وَجَدْتُ رَأْيَكَ خَاطِئًا

Görüşünü hatalı buldum.

Sanmak manasına gelenler

ظَنُّ - حَسِبَ - خَالَ - زَعَمَ - عَادَ

ظَنَّ الطَّالِبُ الإِمْتِحَانَ صَعْبًا

Öğrenci imtihanı zor sandı.

Deđiřtirme bildirenler

جَعَلَ - صَيَّرَ - إِتَّخَذَ - رَأَى - شَرَكَ

جَعَلَ الْإِسْلَامُ الْمُؤْمِنِينَ إِخْوَانًا

İslam müminleri kardeş yaptı.

Lütfen
abone olmayı
unutmayalım 😊

